

SELETUSKIRI
regionaalministri määruse „Perioodi 2021–2027 püügivahendi parendamise toetus“
eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse kalandusturu korraldamise seaduse § 42 lõike 1 ja § 52 lõike 3 alusel.

Määruse eelnõu ja seletuskirja valmistas ette Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalanduspoliitika osakonna nõunik Margus Medell (tel 625 6239 margus.medell@agri.ee) ja sama osakonna nõunik Juhani Papp (tel 625 6265 juhani.papp@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Karina Torop (tel 625 6520 karina.torop@agri.ee). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523 laura.ojava@agri.ee).

Määruse eesmärk on suurendada bioloogilist mitmekesisust ning vähendada soovimatut kaaspüüki ning mereimetajate ja -lindude hukkumist püünistes.

2013. a¹ ja 2022. a² Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi poolt koostatud uuringu alusel võib väita, et Eesti merealadel ohustab hülgeid kaaspüük eelkõige seoses mõrdadega. Imetaja sattumine passiivsesse püügivahendisse lõppeb pea alati hülge hukkumisega, vaid väga üksikutel juhtudel on võimalik mõrda sattunud loom elusalt vabastada. Uuringu põhijärelduseks on, et mereimetajate hukkumise vähendamiseks on kõige otstarbekam kasutusele võtta sellised püügivahendid, mille puhul on hülge sattumine mõrda tehtud võimatuks, samuti tuleb kasutada mõrraehitusel hülgekindlaid materjale mida hüljes purustada ei suuda, seega väheneb ka võimalus, et hülged takerduvad püünistesse. Täiendava võimalusena pakutakse uuringus välja võimalust kasutada seadmeid, mis helisignaalide abil peletavad hülgeid püünistest eemale.

Sisevetel kasutatavate mõrdade selektiivsusuuringud on keskendunud peamistele kalurite kaubakaladele nagu ahven, koha, haug, latikas jms. Läbiviidud uuringud^{3,4} sedastavad, et teadlaste soovitusel sisse viidud muudatused mõrdade ehituses aitavad olulisel määral vähendada alamõõdulise kala sattumist kaaspüüki ja tagavad, et alamõõduline kala pääseb püügivahendist välja üldreeglina elusalt.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 12 paragrahvist.

-
1. „Lindude ja hüljeste juhuslik kaaspüük passiivsetetes kalapüügivahendites“ Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut 2022 Saks, Vetemaa, Eschbaum, Taal jt.
 2. „Hülgekahjude vähendamine püügivahendite hülgekindlamaks ehitamise ja hülgepeletite kasutuselevõtmise abil“ Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut 2013 Vetemaa jt.
 3. „Mõrrapüügi selektiivsuse ja kulutõhususe tõstmine“ Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut 2020 Järvalt, Vetemaa, Treufelt, Krause, Vaino jt.
 4. „Kalapüügi ja selleks kasutatavate passiivsete püüniste selektiivsusalane uuring“ Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut 2015 Vetemaa jt.

Eelnõu esimene peatükk sätestab meetme määruse üldsätted

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse määruse reguleerimisala

Määruse kehtestatakse „Euroopa Merendus-, Kalandus ja Vesiviljelusfondi rakenduskava 2021–2027 (edaspidi *rakenduskava*) meetme „Perioodi 2021–2027 püügivahendi parendamise toetus“ raames antava toetuse andmise, kasutamise ja maksmise tingimused ning kord.

Eelnõu teine peatükk sätestab toetuse andmise eesmärgi, toetatavad tegevused, toetatava tegevuse määra, suuruse ja vormi, abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud, nõuded ostumenetlusele ning nõuded toetuse taotlejale

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse toetuse andmise eesmärk ja toetatavad tegevused

Lõikega 1 sätestatakse meetme eesmärk, mis on suurendada bioloogilist mitmekesisust, vähendada soovimatutu kaaspüüki ning mereimetajate ja -lindude hukkumist püünistes. Selektiivsete püüniste kasutuselevõtmine aitab kaasa alamõõdulise kala ja soovimatute liikide kaaspüügi vähendamisele. Hülgekindlate püüniste ja hülgepeletite kasutuselevõtmine kaitseb mereimetajaid püünistesse kinnijäämise ja püünistes hukkumise eest ning seeläbi aitab kaasa looduliku mitmekesisuse säilimisele. Meede panustab „Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030“ ja „Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030“ toodud eesmärkidesse ning Euroopa nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ (loodusdirektiiv) eesmärkidesse. Meede panustab rakenduskava esimese prioriteedi „Säästva kalanduse edendamine ning vee bioloogiliste ressursside taastamine ja säilitamine“ esimese erieesmärgi „Majanduslikult, sotsiaalselt jätkusuutlikku ja keskkonnasäästliku kalapüügi tugevdamine“ eesmärkide saavutamisse. Samuti panustab meede „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030“ eesmärgi „Keskkonnateadlikult ja jätkusuutlikult kalavarusid majandades on kalavarud heas seisus“ saavutamisele.

Lõike 2 punktiga 1 sätestatakse toetatava tegevuse raames ostetava selektiivse püügivahendi nõuded Peipsi-, Lämmi- ja Pihva järvel. Ostetavad mõrrad peavad olema ankrutega põhja kinnitatavad, kuna nn lattmõrdu on raske kevadise kuderände ajaks püügilt täielikult eemaldada. Püügivahendi silmasuuruse määramisel peavad kõik püügivahendi osad olema selektiivsed ning arvestada tuleb, et selekteerivate mõrralinade silmasammu ja silmasuuruse võrdluses tuleb kasutada juht- ja kariaia ehituses lina, mille silmasuurus on 86 millimeetrit (silmasamm 45 mm). Samas mõrrakere parema toimimise ja ka selektiivsuse huvides, kaasa arvatud päraotis, on lubatud kasutada mõrralina mitte väiksema silmasuurusega kui 74 mm. Selline mõrd selekteerib välja nii ahvena kui räabise ja ka koha noorjargud ei jää nakkesse. Väiksema silmaga kalakott on vajalik selleks, et mõrra nõudmisel ei läheks kala „torkesse“, s.t. ei hakkaks läbi silma pugema. Lisaks nimetatud silmasuurusele peavad toetatavad mõrrad olema raammõrrad, mis võimaldavad kala nõudmist niimoodi, et mõrda ei tühjendata korraga paadi põhja (sel juhul on alamõõduline kala kaua paadis kuival), vaid kinnitatakse aluse parda külge ja kala võetakse välja kahvaga jaokaupa. Nii saab alamõõdulise kala tagasi lasta kiiresti ja kala jaoks palju väiksema stressiga. Kasutatavad silmasuurused välistavad räabise- ja ahvenapüügi keelatud ajal ning vähendavad oluliselt alamõõduliste kohade hulka saagis. Kasutatavad silmasuurused vastavad järgmistele kaubandusvõrgus müüdavatele mõrralinadele: 86 mm mõrralinale silmasuurusega sõlmest sõlmeni 45 mm ja 76 mm mõrralinale silmasuurusega sõlmest sõlmeni 40 mm. Soovitatav mõrdade nõudmisviis annab kaladele paremad ellujäämisvõimalused nende vette tagasilaskmisel ja ankrute abil paigaldamine võimaldab mõrdasid vajadusel seaduses ettenähtud aja jooksul püügilt eemaldada. Mõrralina rakenduskoefitsendi 1/2 või enam kasutamine tagab mõrrasilma avatuse. Püügivahendi ehituse juures on oluline silmas pidada, et selektiivsemat võrgulina saaks rakendada selliselt, et vähemalt tasapinnaliste mõrraosade nagu juht ja kariaia ehituse juures säiliks võrgusilma kuju rombi või ruudu kujuliselt. Ehk kasutataks nn pooleldi avatud võrgusilma rakendust (rakenduskoefitsent 1/2), kus silmalaius on võrdne silma sammuga ehk rombi lühem diagonaal on võrdne või suurem kui võrgusilma ühe külje pikkus sõlmest sõlmeni.

Lõike 2 punktiga 2 sätestatakse toetatava tegevuse raames ostetava hülgekindla püügivahendi nõuded rannapüügil meres. Mõrdade kalakott peab olema valmistatud ülisuure molekulaarmassiga polüetüleenkiust valmistatud mõrralinast, mida mereimetajad ei suuda purustada ning mõrrasuu peab olema varustatud 200×200 mm silmasuurusega paneeliga, mis takistab mereimetajate sattumist püügivahendisse.

Lõike 2 punktiga 3 sätestatakse nõuded hülgepeleti ostmiseks mõrraga ja kastmõrraga püügil rannikumeres kalapüügieeskirja mõistes. Toetav on sellise hülgepeleti kasutuselevõtmine, mille kasutamist on soovitatud Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi projekti lõpparuandes „Hülgekahjude vähendamine püügivahendite hülgekindlamaks ehitamise ja hülgepeletite kasutusele võtmise abil“, Tartu, 2013.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse toetuse määr, suurus ja vorm

Lõikega 1 sätestatakse, et § 2 lõike 2 punktides 1 ja 2 sätestatud püügivahendite ostmist toetatakse ühikuhinnana. Ühikuhinna kindlaks määramisel on kasutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 53 lõike 3 punkti a alapunktis ii „toetuse saaja varasemat tegevust käsitleval kontrollitud andmetel“ põhinevat meetodikat.

Lõikega 2 sätestatakse, et toetus püügivahendite väljavahetamisel keskkonnasõbralike püügivahendite vastu on 80% toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest. Ühikuhinna arvutamisel on aluseks võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 94 lõike 2 punkti a alapunktis ii nimetatud varasemat tegevust puudutavad kontrollitud andmetel põhinevat meetodikat.

Lõike 3 punktidega 1–6 sätestatakse välja makstavad ühikuhinnad püügivahenditele. Sisevetel ei kasutata püügivahendi määramisel suukõrgust, seega sisevete püügivahendite puhul valib taotleja sellise mõrra suu kõrguse, mis on talle sobiv. Näiteks, taotlejal on kasutada ääre- või avaveemõrd mille suukõrgust ei reguleerita, kuid taotleja kasutab püügiks sisevetel konkreetse suu kõrgusega ääre- või avaveemõrda. Sellisel juhul valib taotleja mõrra suu kõrguse vastavalt § 3 lõike 3 punktides 1–6 sätestatule, samuti tuleb toimida Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel kasutatava püügivahendiga mõrd mõrrajadas.

Lõikega 4 sätestatakse, et § 2 lõike 2 punktis 3 sätestatud hülgepeleteid toetatakse tegelikult tekkinud ja tasutud kulude alusel.

Lõikega 5 sätestatakse toetuse maksimaalne määr hülgepeleti ostmisel. Rannakalandusega seotud tegevusi võib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 3 rida 7 „rannakalandusega seotud tegevused“ alusel toetada kuni 100%. Kuna hülgepeletid on suhteliselt kallid seadmed ning nende eesmärk on vähendada mereimetajate hukkumist kalurite püünistes on igati põhjendatud seadmete toetamine kuni 80% seadme abikõlblikkust maksumusest.

Suurimaks muudatuseks EMKVF-i perioodil võrreldes EMKF-i perioodiga on üleminek ühikuhinnale püügivahendite väljavahetamise toetamisel. EMKVF-i perioodil on püügivahenditele kehtestatud kuus erinevat ühikuhinda olenevalt püügivahendi suu kõrgusest ja ehitusest. Toetuse taotlejad ei pea püügivahendite toetuse taotlemiseks võtma hinnapakumusi, samuti ei ole vaja esitada kulude tegemist tõendavaid dokumente. Muudatus vähendab oluliselt toetuste taotlejate halduskoormust ning muudab toetuse taotlemise oluliselt lihtsamaks, samuti väheneb PRIA koormus toetuse taotluste ning hilisemate maksedokumentide menetlemisel.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse toetuse abikõlblikud kulud

Lõikes 1 sätestatakse, et abikõlblikud on tegevuse elluviimiseks vajalikud kulud, mis on mõistlikud, sihtotstarbelised, majanduslikult otstarbekad, üksikasjalikult kirjeldatud ja vajalikud

projektitoetuse eesmärgi saavutamiseks ning tehtud kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikliga 63.

Lõike 2 punktides 1–3 sätestatakse abikõlblikud kulud.

Lõikega 3 sätestatakse, et toetust saab küsida ainult neile püügivahenditele, mis taotlejale on püügivõimalusena jaotatud toetuse taotlemise aastaks, ning millest on maha arvatud need samaliigilised püügivahendid, mille välja vahetamiseks on taotleja käesoleva määruse alusel juba toetust saanud. Näiteks kui taotlejal on olemas püügivõimalus 4 ääremõrra suu kõrgusega kuni 1 meeter, siis on tal võimalik küsida toetust 4 sama liiki ääremõrra väljavahetamiseks. Juhul kui sama taotleja on varem sama määruse alusel välja vahetanud 2 ääremõrra suu kõrgusega kuni 1 meeter lahutatakse need püügivahendid kalapüügiloale märgitud samaliigiliste püügivahendite arvust maha, ning taotlejal on teistkordsel toetuse taotlemisel õigus taotleda toetust ainult 2 ääremõrra suu kõrgusega kuni 1 meeter väljavahetamiseks.

Toetuse taotlemisel peab taotleja arvestama kalavarude majandamisest tulenevate riskidega. Kalapüügiseaduse (edaspidi *KPS*) § 45 alusel kehtestatakse püügivõimalused igaks kalendriaastaks eraldi Vabariigi Valitsuse määrusega. Otsus püügivõimaluse jaotuse kohta tehakse hiljemalt jooksva aasta 1. novembriks, kui Euroopa Liit ei sea püügivõimalusi hiljem ja otsus puudutab järgmise kalendriaasta püügivõimalusi. Seega on alati võimalus, et Vabariigi Valitsuse otsusega vähendatakse püügivõimalusi, kui kalavarude olukord on halb ning püügivõimaluste vähendamine on vajalik kalavarude kaitseks ja jätkusuutlikuks majandamiseks. Toetuse taotlemisel tuleb arvestada, et toetuse määramine ei anna kuidagi õigustatud ootust püügiõiguse säilimisele senisel tasemel kogu toetuse sihipärase kasutamise perioodi jooksul.

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse toetuse mitteabikõlblikud kulud

Punktidega 1–8 sätestatakse mitteabikõlblikud kulud.

Punktis 1 viidatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 kontekstis on käesoleva meetme raames mitteabikõlblikud kulud artikli 13 punktis f nimetatud uurimuslik kalapüük, punktis k nimetatud investeeringud kalalaevadesse, et täita toetuse taotluse esitamise ajal kehtivate liidu õigusaktide kohaseid nõudeid, sealhulgas liidu kohustustest tulenevaid nõudeid piirkondlike kalandusorganisatsioonide raames, kui artiklis 22 ei ole sätestatud teisiti ning punktis l nimetatud investeeringud kalalaevadesse, mis on toetuse taotluse esitamise aastale eelneva kahe kalendriaasta jooksul tegelenud kalapüügiga vähem kui 60 päeva.

Punktis 2 sätestatakse, et kulud, mis on tehtud enne taotluse PRIA-le esitamise päeva, on mitteabikõlblikud. Kulude all tuleb mõista, et enne toetuse taotluse PRIA-le esitamise päeva väljastatud arved, aktid, lepingud, tellimiskirjad, tehtud maksed jms on abikõlbmatud olenemata sellest, kas toetuse taotleja kasutab kassapõhist või tekkepõhist rammatupidamise süsteemi. Nõue kohaldub vaid määruse § 2 lõike 2 punktis 3 nimetatud hülgepeleti ostmise korral.

Punktis 3 sätestatakse, et hülgepeleti ostmiseks ei saa taotleda toetust need ettevõtjad, kellel on kalapüügiluba vaid sisevetel kala püüdmiseks. Kui toetuse taotlejal on kalapüügiluba püügiks nii sisevetel, kui ka merel, võib ta hülgepeleti ostmiseks toetust taotleda vaid neile püügivahenditele, millega on lubatud kalapüük meres.

Punktis 5 sätestatakse, et mitteabikõlblikud on kasutatud asjade, sealhulgas seadmete ja püügivahendite ostmise kulu. Samuti ei ole lubatud püügivahendite ehitamiseks kasutada varem kasutatud komponente (näiteks võrgulina, ujukid, nõõrid jms).

Punktis 8 sätestatakse, et mitteabikõlblik on kulu, mis on toetatava tegevuse seisukohast põhjendamatu. Põhjendamatud on sellised kulud, mis ei ole otseselt seotud tegevuse eesmärgi

saavutamiseks, näiteks hülgepeleti ostmise korral, lisaks hülgepeletile erinevate tööriistade või materjalide ostmine.

Eelnõu §-ga 6 sätestatakse nõuded ostumenetluse läbiviimisele

Lõikega 1 sätestatakse, et ostumenetlus tuleb läbi viia vaid § 2 lõikes 2 punktis 3 nimetatud hülgepeleti ostmise korral. Paragrahv 2 lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud püügivahendeid toetatakse ühikuhinna alusel ning hinnapakumuste võtmine ei ole vajalik.

Lõikega 2 sätestatakse piir, mille puhul peab toetuse taotleja kavandatava töö või teenuse või soetatava vara hankimiseks võtma vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust. Hinnapakumuse saamiseks peab toetuse taotleja esitama ettevõtjale pakkumiskutse, kus on kirjeldatud millist tööd, teenust või vara soovitakse. Pakkumiskutsed, mis konkureerivatele ettevõtjatele esitatakse, peavad olema identsed ning pakkumiskutsete esitamine peab olema tõendatud, näiteks pakkumiskutsele on lisatud e-kiri, millega kutse on saadetud. Saadud hinnapakumused peavad olema võrreldavad ja vastama pakkumiskutses kirjeldatud tööle, teenusele või kaubale. Saadud hinnapakumused peavad olema tõendatud, näiteks hinnapakumused on allkirjastatud (digitaalse või käsi allkirjaga), või on hinnapakumusele lisatud hinnapakumuse saamist tõendav dokument, näiteks koopia e-kirjast, millega hinnapakumuse saadi, või mõni muu dokument, mis tõendab hinnapakumuse saamist.

Kui ostetava vara käibemaksuta maksumus jääb alla 5000 euro, ei ole võrreldavate hinnapakumuste võtmine kohustuslik ja piisab hinnakalkulatsiooni esitamisest. Hinnakalkulatsioonis tuleb selgelt tõendada, millisel teel ostetava vara hind saadi. Tõendiks võib olla näiteks hinnapakumuse, e-poe väljavõte, eksperthinnang, hinnakiri, informatsioon teenust või kaupa pakkuva ettevõtte koduleheküljelt. Lisatud informatsioon peab olema kontrollitav ja taasesitatav. Hinnapakumusel peab olema selgelt välja toodud pakutava hülgepeleti tehniline spetsifikatsioon, kasutatavate komponentide nimetus jms.

Lõikega 3 sätestatakse, et piirduda võib vähema arvu hinnapakumustega, kui kolme hinnapakumuse küsimine on objektiivselt võimatu. Näiteks pakub toodet vähene arv tootjaid. Selle kinnituseks võib esitada saadetud pakkumuskutsed, millele on vastatud eitavalt. Arvestada tuleb, et hülgepeleteid pakuvad ka Soome ja Rootsi tootjad, seega kui pakkujaid on üks ainult Eestis, siis ei ole see objektiivne asjaolu, mis lubab piirduda vähema arvu pakkumustega.

Lõikega 4 sätestatakse tingimused hinnapakumusele.

Lõikega 5 sätestatakse, et hinnapakumust ei või küsida tulumaksuseaduse § 8 tähenduses seotud isikutelt. Seotud isikud on järgmised:

- 1) abikaasad, elukaaslased, või otse ja küljoones sugulased;
- 2) ühte konserni kuuluvad äriühingud äriseadustiku § 6 tähenduses;
- 3) juriidiline või füüsiline isik, kellele kuulub vähemalt 10% selle juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest;
- 4) isikule kuulub koos teiste temaga seotud isikutega kokku üle 50% juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest;
- 5) juriidilised isikud, kelle aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest üle 50% kuulub ühele ja samale isikule või seotud isikutele;
- 6) isikud, kellele kuulub üle 25% ühe ja sama juriidilise isiku aktsia- või osakapitalist, häälte koguarvust või kasumi saamise õigusest;
- 7) juriidilised isikud, kelle juhatuse või juhatust asendava organi kõik liikmed on ühed ja samad isikud;
- 8) tööandja ja tema töötaja, töötaja abikaasa, elukaaslane või otsejoones sugulane;
- 9) isik on juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige, juhtimis- või kontrollorgani liikme abikaasa või otsejoones sugulane.

Nõue laieneb vaid määruse §2 lõike 2 punktis 3 nimetatud hülgepeleti ostmise korral.

Lõikega 6 sätestatakse, et toetuse taotleja ei või lõikes 2 sätestatud nõude eiramiseks jaotada osadeks toetatava tegevuse raames ostetavat vara, mis on funktsionaalselt koos toimiv või vajalik sama eesmärgi saavutamiseks. Hankija võib jaotada hanke osadeks, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud. Näiteks ei ole lubatud osta hülgepeleti erinevaid komponente, mis iseseisvana maksivad alla 5000 euro. Funktsionaalse koostoime all tuleb mõista, et kui mõni seadme osa jätta ostmata, ei ole võimalik seadet kasutada eesmärgipäraselt.

Lõikega 7 sätestatakse, et toetuse taotleja ei pea valima odavaimat hinnapakumist, kui see on objektiivselt põhjendatud. Objektiivse põhjendus ei saa olla mingi tootemargi või tootja eelistamine. Objektiivsed asjaolud on näiteks mingid spetsiifilised funktsioonid, mis parendavad seadme kasutusefektiivsust, seadme hooldus ja garantiitingimused, seadme väljavahetamise kiirus seadme rikke korral jms.

Eelnõu §-ga 7 sätestatakse nõuded ostumenetluse läbiviimisele riigihangete registris

Lõikega 1 sätestatakse, et ostumenetlus tuleb läbi viia vaid § 2 lõike 2 punktis 3 nimetatud hülgepeleti ostmise korral. Paragrahv 2 lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud püügivahendeid toetatakse ühikuhinna alusel ning hinnapakumuste võtmise ei ole vajalik.

Kui kavandatava töö, teenuse või kauba käibemaksuta maksumus on 60 000 eurot või sellest suurem, tuleb ostumenetlus läbi viia elektrooniliselt riigihangete registris olenemata sellest, et toetuse taotleja ei ole hankekohuslane riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) mõistes. Ostumenetluse läbiviimiseks kasutab toetuse taotleja menetlusliiki „toetuse saaja ost“ ja hankija alaliiki „toetuse saaja, kes ei ole hankija RHS-i tähenduses“. Ostumenetluse võib läbi viia ka peale PRIA toetuse rahuldamise otsuse tegemist, sellisel juhul esitab toetuse taotleja taotlemisel toetatava tegevuse eelarve. Nõude viia ostumenetlus läbi elektroonselt riigihangete registris eesmärk on tagada avalike vahendite kasutamine konkurentsi tingimustel ja ühiste ühiskondlike eesmärkide tulemuslikum toetamine. Seega on oluline lähendada RHS-i tähenduses hankijatele ja RHS-i tähenduses mittehankijatele seatud nõudeid, et võimalikult avatult ja läbipaistvalt läbi viia toetusega hüvitatavate kulude tegemise aluseks olevaid hankeid või oste. Analoogset ostumenetlust rakendatakse ka Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruses nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“. Paragrahv 8 lõikes 1 nimetatud ettevõtjad, kellele on KPS-i alusel ja korras antud kaluri kalapüügiluba püügiks merel või siseveekogul ei ole hankijad RHS-i tähenduses ning neile ei laiene RHS-i nõuded.

Lõikega 2 sätestatakse, et juhul kui toetuse taotleja korraldab ostumenetluse pärast taotluse esitamist, tuleb esitada toetuse taotlemisel prognoos. Prognoosis tuleb selgelt tõendada, millisel teel töö, teenuse või kauba hind saadi. Tõendiks võib olla näiteks hinnapakumuse, e-poe väljavõtte, eksperthinnang, hinnakiri, informatsioon teenust või kaupa pakkuva ettevõtja koduleheküljelt. Lisatud informatsioon peab olema kontrollitav ja taasesitatav.

Lõike 3 punktidega 1–7 sätestatakse tingimused ostumenetluse korraldamisele riigihangete registris.

Lõikega 4 sätestatakse nõuded hinnapakumusele.

Lõikega 5 sätestatakse, et taotleja ei või jaotada riigihangete keskkonnas teostatavat hanget osadeks eesmärgiga eirata hanke teostamiseks kehtestatud korda või nõudeid, eriti kui hankelepingu esemeks on funktsionaalselt koos toimivad või sama eesmärgi saavutamiseks vajalikud asjad, teenused või ehitustööd. Hankija võib jaotada riigihangete keskkonnas teostatava hanke osadeks, kui see on objektiivsetel põhjustel õigustatud.

Eelnõu §-ga 8 sätestatakse nõuded toetuse taotlejale

Lõikega 1 sätestatakse, et toetust võib taotleda äriregistris registreeritud ettevõtja, kellele on KPS-i alusel ja korras antud kaluri kalapüügiluba püügiks merel või siseveekogul. Kaluri kalapüügiluba on kehtiv, kui selle eest on tasutud kalapüügiõiguse tasu ning kaluri kalapüügiluba on välja võetud.

Toetuse taotlejal peavad olema vajalikud rahalised vahendid või finantsmehhanismid, et katta tegevus ja hoolduskulud tegevuste puhul, mis hõlmavad taristuinvesteeringut või tootlikku investeeringut, et tagada investeeringute finantskestlikkus.

Lõike 2 punktidega 1–9 sätestatakse nõuded toetuse taotlejale.

Punktiga 5 sätestatakse, et taotleja ja tema üle valitsevat mõju omav isik, kes tegeleb kalapüügiga merel või siseveekogul või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise, turustamise või hulgi- ja jaemüügiga, ei tohi olla toime pannud karistusseadustiku §-s 209, 209¹, 210, 389¹, 391 või 393 sätestatud süütegu, mis on seotud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi või EMKVF-i toetusega seotud rikkumisega. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikkel 11 lõige 3 sätestab, et ilma et see piiraks rangemate riiklike õigusnormide kohaldamist, nagu on kokku lepitud asjaomase liikmesriigiga sõlmitud partnerluslepingus, ei ole käitaja esitatud toetustaotlus käesoleva artikli lõike 4 kohaselt kindlaks määratud ajavahemiku jooksul vastuvõetav, kui asjaomane pädev asutus on teinud lõpliku otsusega kindlaks, et käitaja on EMKF-i või EMKVF-i kontekstis toime pannud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1371 artiklis 3 määratletud pettuse. Nimetatud direktiivi artiklis 3 määratletud pettused on üle võetud karistusseadustikku ja kuna partnerluslepingus ei ole Eesti rangemate õigusnormide kohaldamise võimalust ette näinud, siis piirdubki siin lõikes sätestatud süütegude loetelu vaid nendega. Samuti on oluline tuvastada nimetatud süütegude puhul seos Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi või EMKVF-i toetusega seotud rikkumisega.

Uuena on EL tasandil (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikkel 11 punkt 5) ette nähtud ka siseveekogudel kalapüügiga tegelevate käitajate suhtes, kes on toime pannud Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi või EMKVF-i toetusega seotud rikkumisi, võimalus jätta nende taotlus rahuldamata. Ehk siis siin punktis sätestatud nõude täitmist kontrollitakse nii merel kui ka siseveekogudel tegelevate isikute suhtes.

Punktiga 6 sätestatakse, et taotleja ja tema üle valitsevat mõju omav isik, kes tegeleb kalapüügiga merel või siseveekogudel või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise, turustamise või hulgi- ja jaemüügiga, ei tohi olla taotluse esitamise kuule vahetult eelnenud 36 kuu jooksul või Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud tähtaja jooksul toime pannud KPS-i § 75 lõikes 2 või 3, §-s 76, 77, 78 või 78¹, § 79 lõikes 2 või 3 või §-s 81, 85, 87 või 88 või karistusseadustiku §-s 279, 344 või 345 sätestatud süütegu, mida käsitatakse kalapüüginõude tõsise rikkumisena KPS-i § 71 lõike 1 punkti 1 tähenduses. Komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/2181, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/1139 Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta seoses toetustaotluste vastuvõetamatuse alguskuupäevade ja ajavahemikega, artikkel 3 lõike 1 kohaselt on käitaja esitatud toetustaotlus kindlaks määratud ajavahemiku jooksul vastuvõetamatu, kui pädev asutus on kindlaks teinud, et taotluse esitanud käitaja on toime pannud nõukogu määruse (EÜ) nr 1005/2008 artikli 42 lõike 1 või nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 90 lõike 1 kohase tõsise rikkumise. Punktis 6 loetletud KPS-i ja karistusseadustiku vastutussätted rikkumiste eest vastavad eelnimetatud EL-i määrustes nimetatud kalapüüginõuete rikkumistele. Seejuures peab Keskkonnaamet olema vastava rikkumise määratlenud tõsise rikkumisena määruse nõukogu määruse (EÜ) nr 1005/2008 artikli 3 lõikes 2 nimetatud kriteeriumite alusel, milleks on põhjustatud kahju, rikkumise ulatus, selle maksumus ja kordumine. Kui kalapüüginõuete rikkumine määratletakse tõsise rikkumisena tehakse karistusregistrisse märke, et tegemist on KPS-i § 71 lõike 1 punkti 1 tähenduses kalapüüginõude tõsise rikkumisega. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 11 lõikega 5 võivad liikmesriigid kooskõlas riigisiseste õigusnormidega kohaldada taotluste vastuvõetamatuse ajavahemikku, mis on komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/2181 I lisas kehtestatud ajavahemikust pikem. Seejuures teatud rikkumiste korral

sõltub toetuse taotluste vastuvõetamatus periood isikule määratud rikkumispunktide arvust. Seejuures võivad liikmesriigid taotluste vastuvõetamatus ajavahemikku kohaldada ka toetuse taotluste suhtes, mille on esitanud need siseveekogudel kalapüügiga tegelevad käitajad, kes on toime pannud riigisisestes õigusnormides määratletud raskeid rikkumisi, kuid rikkumispunktide arvestuse süsteem siseveekogudel kalapüügiga tegelevatele isikutele ei kohaldu. Võttes arvesse nõukogu määruse (EÜ) nr 1224/2009 artikli 90 lõikes 4 sätestatud, mille kohaselt juhul, kui kalalaevatunnistuse omanik ei soorita kolme aasta jooksul eelmise tõsise rikkumise kuupäevast veel ühte tõsist rikkumist, kustutatakse kalalaevatunnistusel kõik tõsiste rikkumiste eest määratud punktid, millest tulenevalt ja selleks, et tagada nii merel kui ka siseveekogudel kalapüügiga tegelevate isikute ühetaoline kohtlemine on eelnõus sätestatud, et taotleja ja tema üle valitsevat mõju omav isik ei tohi olla taotluse esitamise kuule vahetult eelnenud 36 kuu jooksul või Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud tähtaja jooksul toime pannud kalapüüginõuete tõsist rikkumist.

Punktis 8 sätestatakse, et taotleja omab alla 12-meetrise üldpikkusega kalalaeva, millel on kehtiv kalalaevatunnistus ning mis on kantud maaeluministri 28. novembri 2017. a määruse nr 79 „Kalalaevastiku segmentid ja nende tunnused, kalalaevastiku segmenti kantavale kalalaevale esitatavad nõuded ning kalalaevastiku segmenti lisamise võimalus“ § 2 lõikes 1 nimetatud 4S2 või 4S4 segmenti ning millel ei kasutata nõukogu määruse (EL) nr 1967/2006 artikli 2 punktis 1 nimetatud veetavaid püüniseid. Veetvad püünised on mistahes veetvad püügivahendid, välja arvatud veoõnged, mida veetakse kas kalalaeva mootori jõul või hiivatakse vintside jõul, kui kalalaev on ankrus või liigub aeglaselt, sealhulgas veetavad võrgud ja tragid.

Punktis 9 sätestatakse, et kui toetust taotletakse § 2 lõike 2 punktis 1 nimetatud tegevuse elluviimiseks on toetuste taotleja taotluse esitamise päevale eelnenud kahel kalendriaastal siseveekogul kala püüdnud vähemalt 60 kalendripäeva punktis 8 nimetatud kalalaevaga. Kui toetust taotletakse § 2 lõike 2 punktides 2 ja 3 nimetatud tegevuse elluviimiseks on toetuse taotleja taotluse esitamise päevale eelnenud kahel kalendriaastal merel kala püüdnud vähemalt 60 kalendripäeva punktis 8 nimetatud kalalaevaga. Püügipäevasid loetakse püügipäeviku või kutselise kalapüügiregistri elektrooniliste sissekannete alusel. Punktis 9 sätestatud tingimuse täitmiseks peab toetuse taotleja olema kalapüügiga tegelenud, kalapüügist saadud tulu ei tule tingimuse täitmiseks arvesse võtta.

Eelnõu kolmas peatükk sätestab nõuded toetuse taotlemisele

Eelnõu §-ga 9 sätestatakse nõuded taotluse esitamisele ja taotlusele

Lõikega 1 sätestatakse, et toetuse taotlusi saab esitada ainult elektroonselt läbi PRIA e-teenuste keskkonna. Alus selleks tuleb kalandusturu korraldamise seaduse § 7 lõikest 3.

Lõikega 2 sätestatakse, et PRIA avalikustab taotluste vastuvõtmise alguse ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning oma veebilehel.

Lõikega 3 sätestatakse, et PRIA peatab taotluste vastuvõtmise kui toetuse andmiseks ettenähtud eelarve on ammendunud. Taotluste vastuvõtmise peatamisest ja taasavamisest teatab PRIA ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja oma veebilehel.

Lõike 4 punktidega 1– 8 sätestatakse nõuded toetuse taotlusele.

Punktiga 2 sätestatakse, et tuleb märkida ettevõtte suurus, näiteks mikro, väike/keskmine või suur ettevõtte.

Punktiga 3 sätestatakse et koos taotlusega kirjeldatakse lühidalt tegevusi ja eesmäärke, andmed on vajalikud statistiliseks andmetötluseks ja avalikustamiseks.

Punktis 5 sätestatakse, et toetuse taotlusele tuleb lisada eelarve tegevuste lõikes. PRIA loob eelarve esitamiseks tarkvaralahenduse e-teenuste keskkonda.

Punktis 6 sätestatud nõuded laienevad ainult hülgepeleti ostmisele. Hinnapakkumuse saamiseks peab toetuse taotleja esitama ettevõtjale pakkumiskutse kus on kirjeldatud millist tööd, teenust või vara soovitakse. Pakkumiskutsed mis konkureerivatele ettevõtjatele esitatakse peavad olema identsed ning pakkumiskutsete esitamine peab olema tõendatud, näiteks on pakkumiskutsele lisatud e-kiri millega kutse on saadetud. Saadud hinnapakkumused peavad olema võrreldavad ja vastama pakkumiskutses kirjeldatud tööle, teenusele või kaubale. Saadud hinnapakkumused peavad olema tõendatud, näiteks hinnapakkumused on allkirjastatud (digitaalse või käsiallkirjaga) või on hinnapakkumusele lisatud hinnapakkumuse saamist tõendav dokument, näiteks koopia e-kirjast, millega hinnapakkumus saadi, või mõni muu dokument mis tõendab hinnapakkumuse saamist.

Punktis 8 sätestatud tulemusnäitaja sihtaseme prognoos on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 lisa 1 alusel näitaja CR 10 „heasse keskkonnaseisundisse panustavad, sealhulgas looduse taastamist ja kaitset, ökosüsteemide kaitset, elurikkust, loomade tervist ja heaolu käsitlevad tegevused“.

Lõike 5 punktides 1 ja 2 sätestatakse rakenduskava elluviimise ja riigisisised tulemusnäitajad.

Eelnõu neljas peatükk sätestab nõuded toetuse taotluse menetlemisele

Eelnõu §-ga 10 sätestatakse nõuded taotluse rahuldamisele või rahuldamata jätmisele

Lõikega 1 sätestatakse, et PRIA kontrollib toetuse taotluses esitatud andmete õigsust ning taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse vastavust toetusse saamise nõetele, lähtudes kalandusturu korraldamise seaduse §-st 43 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1139 artikli 11 lõikest 6.

Suurimaks muudatuseks EMKVF-i perioodil võrreldes EMKF-i perioodiga on toetuste taotluste hindamisest loobumine. EMKF-i perioodil hinnati esimese kriteeriumina taotluste paremusjärjestusse asetamiseks tegevuse põhjendatust, kulutõhusust ja suutlikkust tegevust ellu viia, EMKVF-i perioodil on sellest loobutud, sest meetme määrus seab püügivahenditele ette selged ehituslikud kriteeriumid mis juba täidavad meetme eesmärgi ning toetuse taotlejal ei ole nendele kriteeriumitele midagi lisada, kulutõhusus on tagatud püügivahenditele kehtestatud ühikuhinnaga ning toetuse taotleja suutlikkuse hindamine on väga subjektiivne. EMKF-i perioodil hinnati ka taotleja omafinantseeringumäära. EMKVF-i perioodil on see sisuliselt võimatu, sest püügivahendite väljavahetamiseks toetuse maksmisel kasutatakse ühikuhinda lihtsustatud kulumeetodi alusel.

Lõikega 2 sätestatakse, et PRIA teeb nõuetekohaste taotluste rahuldamise otsuse arvestades ajaliselt varem esitatud taotlusi, kuna toetuste taotlusi ei hinnata ja paremusjärjestust ei koostata.

Lõikega 3 sätestatakse, et PRIA teeb toetuse taotluse mitterahuldamise otsuse järgmistel juhtudel:

- 1) toetuse taotleja, taotlus või kavandatav tegevus ei vasta nõuetele, mis on taotlejale, taotlusele või toetatavale tegevusele esitatud;
- 2) toetuse taotleja ei esita ega tee teatavaks menetluses tähtsust omavaid asjaolusid ja tõendeid või takistab kohapealset kontrollimist;
- 3) taotluses või taotluse menetlemise käigus on teadlikult esitatud valeandmeid, mille alusel otsustatakse toetuse andmine või selle suurus.

Lõikega 4 sätestatakse tähtaeg, mille jooksul peab PRIA tegema taotluste rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse. 30 tööpäeva hakatakse lugema sellest kuupäevast, millal toetuse taotleja esitas PRIA-le nõuetekohase taotluse.

Eelnõu viies peatükk sätestab nõuded toetuse saajale ja toetuse maksmisele

Eelnõu §-ga 11 sätestatakse toetuse saaja kohutused

Lõikega 1 sätestatakse, et toetuse saaja on kohustatud toetuse abil ostetud vara sihtotstarbeliselt kasutama ja säilitama vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa maksmisest. Ostetud vara peab olema hooldatud ning töökorras.

Lõike 2 punktidega 1–6 sätestatakse toetuse saaja kohutused, mida toetuse saaja peab täitma sihipärase kasutamise perioodi lõpuni.

Punktiga 5 sätestatakse toetuse saajale nõue tähistada toetusega ostetud vara nõuetekohase rakenduskava logo ja EL embleemiga. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060 artikkel 50 sätestab toetuse saaja kohustused toetuse abil ostetud objektide märgistamisel. Juhul kui püünise märgistamine kleebisega ei täida oma eesmärki, võib rakenduskava logo ja EL embleemi ja info toetuse saamise kohta paigaldada toetuse saaja koduleheküljele, kui see on olemas. Samuti võib märgistuse paigaldada ruumile kus toetusega ostetud püügivahendeid või hülgepeletit hoiustatakse. Juhul kui toetatava tegevuse kogumaksumus ületab 100 000 eurot, tuleb toetuse saajal püstitada püstitahvel või stand. Avalikustamise nõue kehtib kogu sihipärase kasutamise perioodi jooksul.

Lõike 3 punktidega 1–3 sätestatakse muud toetuse saaja kohustused

Lõikega 4 sätestatakse, et toetuse saaja ei või § 2 lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud püügivahendeid või § 2 lõike 2 punktis 3 nimetatud hülgepeletit kasutusele võtta enne PRIA kohapealset kontrolli. Kohapealse kontrolli teostamiseks tuleb püügivahend või hülgepeleti kuival maal asetada selliselt, et PRIA ametnikul oleks võimalik veenduda selles, et püügivahendi ehitamiseks on kasutatud uusi materjale, et mõrra suu ette on asetatud selekteeriv paneel, mis takistab hüljeste sisenemist püügivahendisse ning, et kasutatud on nõuetekohase silmasuurusega mõrralina. Samuti peab olema PRIA ametnikul olema võimalus mõõta mõrra suu kõrgust ning veenduda kas tegemist on ühe või kahekerelise mõrraga.

Eelnõu §-ga 12 sätestatakse toetuse maksmise tingimused ja kord

Lõike 1 punktidega 1–3 sätestatakse andmed mis tuleb esitada koos maksetaotlusega.

Lõike 2 punktidega 1–3 sätestatakse andmed ja dokumendid mis tuleb koos maksetaotlusega kui toetatavaks tegevuseks on § 2 lõike 2 punktis 3 nimetatud hülgepeleti ostmise. Paragrahv 2 lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud püügivahendeid toetatakse lihtsustatud kulumeetodi alusel, seega mingeid kuludokumente esitada ei ole vaja.

Maksetaotlusega esitatud arve, maksekorraldus ja hinnapakkumus peavad olema omavaheliselt seotud. Näiteks maksekorraldusele tuleb märkida arve või arvete numbrid, mida konkreetse maksega tasuti. Teenuse või kauba eest koostatud arve peab sisaldama samu andmeid, mis on kantud hinnapakkumusele või kalkulatsioonile, näiteks kui hinnapakkumusel on märgitud teenuse sisuks hülgepeleti ostmise, siis peab ka arvel olema märgitud teenuse sisuks hülgepeleti ostmise, mis on samasuguste tehniliste näitajatega, mis on märgitud hinnapakkumusel. Kuludokumentide võrdlemisel peab olema PRIA-l võimalik tuvastada, et tasuti konkreetse arve eest ja teenuse sisuks on just see teenus või kaup, millele hinnapakkumus on küsitud või kalkulatsioon koostatud.

Lõikega 3 sätestatakse nõuded maksetaotluse kontrollimisele. Lisaks dokumentide kontrollile teeb PRIA püügivahendi või hülgepeleti kontrolli toetuse saaja juures ka kohapeal kümne tööpäeva jooksul arvates maksetaotluse ja nõuetekohaste dokumentide saamisest.

Lõikega 4 sätestatakse, et toetus makstakse välja siis kui toetuse taotleja on tegevused nõuetekohaselt ellu viinud ning ostetud püügivahendeid ja hülgepeletit on võimalik sihipäraselt kasutada. Toetust ei saa välja maksta kui näiteks on soetatud ainult püügivahendi materjalid või hülgepeleti komponendid.

Lõikega 5 sätestatakse tingimused mille alusel makstakse välja § 2 lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud püügivahendite ning § 2 lõike 2 punktis 3 nimetatud hülgepeleti uuendamiseks tehtud kulutused. Püügivahend ja hülgepeleti peavad olema eelvalt kontrollitud ning vastama kehtestatud tingimustele. Paragrahvi 2 lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud püügivahendite ostmise kulu hüvitamiseks makstakse toetus välja § 3 lõike 3 punktides 1–6 sätestatud ühikuhinna alusel.

Lõikega 6 sätestatakse, et PRIA teeb toetuse maksmisest keeldumise otsuse kui enne toetuse maksmist selgub, et toetuse saaja ei ole täitnud toetuse saaja kohustusi või kui tehakse kindlaks kalandusturu korraldamise seaduse § 45 lõikes 6 sätestatud taotluse rahuldamata jätmise alused.

Lõikega 7 sätestatakse tähtaeg mille jooksul peab PRIA tegema toetuse maksmise või toetuse maksmisest keeldumise otsuse.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1139 millega luuakse Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond ja muudetakse määrust (EL) 2017/1004.

4. Määruse mõjud

EMKVF-i meede „Perioodi 2021–2027 püügivahendi parendamise toetus“ avaldab positiivset mõju keskkonnale, ettevõtlusele ja maapiirkonna majandusarengule.

EMKVF-i meede avaldab positiivset mõju keskkonnale, kuna meetme üheks spetsiifiliseks eesmärgiks ja rakendatavaks tegevusuunaks on hülgekindlate passiivpüüniste kasutuselevõtmine, mis takistab hülgetele ja teistel mereimetajatel püügivahendisse sisenemist ning püüniste lõhkumist. Hülgekindlate passiivpüüniste kasutuselevõtmine vähendab väga olulisel määral mereimetajate hukkamist kalurite mõrdades. Hülgepeletite kasutuselevõtmise toetamine annab täiendava kindluse, et hülged ei lähene püügile asetatud püünistele. Teadlaste soovitus on kasutada hülgepeleteid ja hülgekindlaid püüniseid koos, saavutamaks parimad tulemused hüljeste tõrjumisel. Selektiivsete passiivpüüniste kasutuselevõtmine sisevete kalapüügil võimaldab olulisel määral vähendada alamõoduliste kalade kaaspüüki ning vähendab alamõoduliste kalade hukkamist kalurite mõrdades. Meede avaldab otsest positiivset mõju kalavarudele ja liigilise mitmekesisuse säilimisele Läänemere rannikualadel ja siseveekogudes.

Meetme majanduslik mõju avaldub eelkõige selles, et hülgekindlate püüniste kasutuselevõtmine vähendab kalurite kahjusid, mis tulenevad hülgerünnakutest püügivahenditele. Hülged ei suuda purustada püügivahendi kalakotti, seega on mörras olev kalasaak kaitstud, samuti vähenevad kalurite kulutused, mis on seotud hüljeste poolt lõhutud mõrdade parandamisega ning püügivahendites hukkunud hüljeste surnukehade käitlemisega.

Meetme mõju maapiirkondade majandusarengule seisneb eelkõige selles, et valdav osa toetusmeedet kasutavatest kalandusettevõtjatest tegutsevad eelkõige rannikualadel seega ka maapiirkondades. Meetmega on võimalik kaluritel kaitsta oma saake hülgerünnakute eest ning oluliselt vähenevad kulutused hülgekahjustustest tekkinud püügivahendite remondiks. Oluline on ka meetme keskkonnaalane roll, meede mõjutab positiivselt kalavarude jätkusuutlikule kasutamisele ning tagab kalavaru kui olulise sisendi kalanduse arenguks säilimise pikemas perspektiivis.

Võrreldes programmiperioodiga 2014–2020 on lähenemise osas programmiperioodil 2021–2027 riigisiselt suurimaks muudatuseks lihtsustatud kulumeetoditele üleminek. Taotluse esitamine on muutunud taotlejale oluliselt lihtsamaks, taotlemisel ei ole vaja esitada hinnapakumist püügivahendite väljavahetamiseks, samuti ei ole vaja esitada mingeid kuludokumente, samuti on loobutud toetuse taotluste paremusjärjestuse moodustamisest.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Meedet rahastatakse 70% ulatuses EMKVF-ist ja 30% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Meetme eelarve on 3 617 000 eurot. Toetuse taotluse ja maksetaotluse menetlemisega seotud kulud PRIA-le ja meetme rakendamise kulud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile nähakse ette Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi eelarves. Ühtekuuluvuspoliitika fondide ning EMKVF-i rakendamiseks perioodil 2021–2027 sõlmitud partnerlusleppe peatüki 5 kohaselt hüvitab Euroopa Komisjon need kulud riigile tehnilise abi raames 6%-na Euroopa Komisjonile deklareeritud abikõlblikest kuludest. Meetme rakendamiseks muud vajalikud kulud näiteks infotehnoloogilised arenduskulud kaetakse tehnilise abi vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määruse jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Kliimaministeeriumile õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Kliimaministeerium kooskõlastasid eelnõu vaikimisi. Rahandusministeeriumi kooskõlastas eelnõu märkustega, millega on arvestatud ning mis on esitatud seletuskirja lisa olevas tabelis. Eelnõu saadeti arvamuse saamiseks PRIA-le ja kalanduse kohalikele tegevusrühmadele. PRIA ja kalanduse kohalikud tegevusrühmad ettepanekuid ja märkusi ei esitanud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler